

Mange årsaker til svevestøv

Mo i Rana kan på ingen måte sies å være "svevestøvbyen i Norge", slik enkelte hevder. Tall fra luftkvalitet.info viser at andre byer er langt mer plaget. Bare i mai var det hele 13 døgnoverskridelser i Tromsø, der halvparten av målingene må karakteriseres som svært høye.

Tallene fra ni norske byer i perioden fra januar til april 2010, fra luftkvalitet.info, viser at Mo i Rana ligger på samme nivå som seks andre byer, med mellom 9 og 13 døgnoverskridelser fram til og med 29. april. Trondheim har flest døgnoverskridelser, med 21, målt ved Bakke kirke. Stavanger hadde 16 døgnoverskridelser og Bergen hadde 15. De byene som er med i oversikten er Oslo, Grenland, Stavanger, Ålesund, Lillehammer, Trondheim, Mo i Rana og Tromsø. Det gjøres for øvrig ikke tilsvarende målinger av svevestøv i flere industribyer, som for eksempel Mosjøen og Narvik. Derfor er det ikke sammenlignbare tall fra disse byene på luftkvalitet.info.

Den høyeste verdien av svevestøv i perioden fra januar og ut april i år ble målt ved Elgseter i Trondheim, med 181,0 mikrogram per kubikkmeter luft. Det ble i perioden januar til og med april registrert 13 målinger over 100 mikrogram per kubikkmeter luft i de 9 byene, mens det ikke ble målt noen verdier over 100 i samme periode i Mo i Rana.

Om man i tillegg inkluderer alle målte verdier over 40 mikrogram per kubikkmeter luft, altså også det som er 10 mikrogram per kubikkmeter luft under grenseverdien, viser tallene fra januar til og med april at seks av de åtte andre byene hadde høyere "treff" på døgngjennomsnittsmålinger enn Mo i Rana. Her var Stavanger og Trondheim øverst på listen, med henholdsvis 28 og 27 målte verdier over 40 mikrogram

Fakta			
4 måneder måling av overskridelser av svevestøv			
Høyeste døgngjennomsnitt			
Perioden 6. januar til 29. april 2010			
Kilde: Luftkvalitet.info			
Nr	Sted	Målt døgngj.snitt	Dag
1	Trondheim, Elgseter	181,0	06.apr
2	Bergen, Rådhuset	135,3	23.jan
3	Lillehammer, Bankplassen	126,3	09.apr
4	Ålesund, Posthuskrysset	117,4	18.feb
5	Trondheim, Elgseter	115,3	12.apr
6	Bergen, Rådhuset	112,7	11.jan
7	Trondheim, Elgseter	109,6	07.apr
8	Bergen, Rådhuset	107,3	12.jan
9	Bergen, Danmarks plass	105,5	09.jan
10	Bergen, Rådhuset	103,7	11.mar
11	Ålesund, Posthuskrysset	103,5	19.feb
12	Tromsø, Hansjordnesbukta	100,6	17.apr
13	Bergen, Danmarks plass	100,2	12.jan
14	Mo i Rana, Moheia	99,3	12.apr

per kubikkmeter luft, mens Mo i Rana hadde 19.

Disse tallene tilbakeviser det som enkelte liker å hevde; at Mo i Rana er en versting i forhold til svevestøv i Norge. Samtidig viser tallene at det i disse byene er et bredt spekter av forklaringer på overskridelser av grensen for dognverdien på 50 mikrogram per kubikkmeter luft. Svært høye gjennomsnittlige dognverdier av svevestøv kan i de fleste tilfellene tilskrives andre årsaker enn forurensing fra industrien.

Sand og naturlig støv

Ved målestasjonen på Moheia viser oversikten fra vårmånedene april i år at det var seks døgnoverskridelser. Analyse som Molab har gjort av utslippene fra disse seks døgnene viser at sand er den dominerende bestanddelen i et flertall av disse seks døgnene. Dette samsvarer med at veiene ble fri for snø og is, og at de fleste ennå brukte piggdekk. Derved ble strøsand og annet støv virvlet opp av trafikken. I tillegg

ble sand og annet naturlig støv avdekket etter vinteren og spredt med vinden.

Målinger fra byer som Trondheim, Lillehammer og Stavanger viser samme tendens. I Tromsø kom denne effekten av våren først i mai.

Svevestøv skyldes en rekke faktorer, som klimatiske forhold, topografiske forhold, trafikkstøv (spesielt i perioder med bruk av piggdekk), ved- og oljefyring på kalde vinterdager, og naturlig støv fra naturen. I Mo i Rana har vi i tillegg svevestøv som følge av industriutslipp.

Både i 2008 og 2009 var det målt færre døgnoverskridelser ved målestasjonen på Moheia enn grensen som myndighetene har satt, med totalt 35 døgnoverskridelser i løpet av et år. Det viser at tiltakene som industrien står bak har gitt gode resultater i Mo i Rana. I forhold til svevestøv ligger vi altså innenfor de krav myndighetene har satt, og industriutslipp fra Mo Industripark ved driftsforstyrrelser og annet, har siden 2008 derfor vært i samsvar med

Svevestøv

PM (Particulate Matter) er en betegnelse på svevestøv – det vil si støv som oppholder seg i lufta over en viss periode.

PM10 og PM2,5

Svevestøvet deles vanligvis i to kategorier: PM10 (de "største" partiklene) og PM 2,5 (de minste partiklene). Tallet bak angir størrelsen i mikrometer (1 μm = 1/1000 mm = 1/10 000 cm = 1/1 000 000 m). PM10 kommer først og fremst fra mineraler, det vil si slitasje på vei etter piggdekkavrivning og opphvirvling. PM 2,5 er en type svevestøv som for det meste inneholder partikler fra forbrenningsprosesser – først og fremst vedfyring, dernest eksos. Dieselmotorer bidrar særlig med utslipp som skaper svevestøv av denne typen.

Kilde: <http://www.luftkvalitet.info/>

konsesjonsbestemmelsene.

Bergen og Tromsø

I begynnelsen av januar var det store oppslag i media, inklusive TV-nyhetene, om svært høye svevestøvkonsentrasjoner i Bergen. I en periode på åtte døgn ble det målt overskridelser hver dag på Danmarks plass, med verdier mellom 100,5 og 56,5 mikrogram per kubikkmeter luft.

Nå i mai var situasjonen enda verre i Tromsø. Ved Hansjordnesbukta (like over brua i Tromsø by) var det hele 13 døgnoverskridelser i mai, og ved Tverrforbindelsen (midt oppe på øya) var det 7 døgnoverskridelser. Begge steder var det til dels svært høye verdier. I Tromsø ble det målt hele 7 overskridelser med verdier over 100, og den høyeste verdien var på 153,5. Dette er en situasjon vi ikke har opplevd i Mo i Rana, da altså ingen målinger i år viser døgngjennomsnitt over 100.